

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Holyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóciatok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 5.

Vége a válságnak.

Az alkotmány-garanciák kérdése napok óta izgalomban tarja a közvéleményt. A levegő kormányválság hírével van tele s a koalíció ellenségei a derék haladók már előre győzelmi harsonákat fújtak s tort ültek a »hazaárulók« bukásán.

Ma azonban kissé lelohadt a kedvük. Hire futott ugyanis, hogy vége a válságnak. *A király már aláírta az alkotmány-garanciák egy részét, másik részét pedig Budapesten fogja aláírni.*

A válság teljes megszűntét jelenti az is, hogy a hivatalos lap holnapi száma közli *Justh* Gyulának valóságos belső titkos tanácsossá történt ki evezését. Néhány nap múlva hozza a hivatalos lap *Kossuth* Ferenc, *Günther* Antal és gróf *Zichy* Aladár minisztereknek titkos tanácsosi kinevezését is. Ezek között *Kossuth* Lajos fia valóságos belső titkos tanácsosa lesz felséges apostoli királyunknak.

A halálra ítélt gentry.

Nem lehet tagadni, hogy a gentry minaiunk sokat és nagyot vétkezett. Vétkeinek gyökere az, hogy helyzetének ropant fontosságát hosszú időn át felismerni nem akarva, ajtót, kaput kinyitott azon elemek előtt, amelyek Magyarországot sáska módra ellepték, de amelyek beolvasztásához a magyar nemzet épp oly gyengének bizonyul, mint a világ valamennyi nemzete.

A magyar gentry nem gondolta meg, hogy a keresztény elemek gyengítése által a birtok teljesen idegenek kezébe fog kerülni, akik a nemzeti hagyományokat se nem ismerik, se nem szerethetik. Legyünk igazságosak, nem szerethetik, még ha akarnák sem. — Mert hiába, a magyar nemzet részint katolikus, részint protestáns. Ez a két tábor hol egymás ellen küzdött, hol pedig egymás mellett. Egymás ellen a vallásért, egymás mellett a szabadságért a német hegemonia letörésére. Ám egy talmudszellemű, vérbeli hébernek mi köze a máriás lobogóhoz, s egy német jargont beszélő törzsnek mi köze van Rákóczi Ferenc hagyományaihoz. A beolvasztáshoz pedig nem elég a nyelv.

Az ezeréves multtal kell közösséget vallani annak, aki e keresztény multu nemzet érdemes tagja kíván lenni. Ezt a

héberektől nem várhatni, pláne, ha egyszerre nagy tömegekben csinálódik ez a »beolvasztás«.

A világ egyetlenegy nemzete sem tudta a zsidókat beolvasztani magába. Derék, jó honpolgárok váltak belőlük, de mindenütt a kereszténységgel szemben látjuk őket állani és ma már szervezkedni.

A magyar gentry helyébe mindenütt a kereszténységgel ellenséges lábbon álló zsidóság került. A középbirtokos osztály tönkre ment és Magyarország keresztény jellegét ma már alig lehet fenntartani. Szép dolog, hogy ujabban a még megmaradt keresztény gentry, a középbirtokos osztály felismeri a helyzetet. Szép dolog, hogy a haza függetlenségének legbiztosabb védővárát, a kereszténységet ismét szeretnék megerősíteni, de fájdalom, még mindig csekély a belátás sokakban és az ébredés igen lassan halad előre.

A haladó idők szekerét megállítani nem lehet. Az a beszéd, melyet Gaál Gaston a minap a gazdaosztály ellen való tervszerűen vezetett harcról a Házban elmondott, a maga igazságával és közvetlenségével szinte szokatlanul hatott. Csaknem 60 esztendeje már, egyéb nem hangzott a birtokos osztály ajkáról, mint hogy a »multat jóvá kell tenni«. »Izraelt fel kell emelni a porból«, »a zsidóságot keblünkre kell ölelni és magyarrá tenni.«

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kerestelek . . .

Kerestelek utcákon, téreken,
 Napfényben és boros égbolt alatt;
 Kerestelek sok nyájas reggelen,
 S mikor leszállt a csendes alkonyat.

Kerestelek, hol rajzik a tömeg,
 S hová az ember vetődik csupán;
 A szívem unszolt, hogy kerestelek,
 Hiába! . . . véled nem találkozám.

Virágot is nem egyszer vittem én
 Ajándokul, ha megtalálta'ak . . .
 Elhervadt a virág, el a remény
 S lám én kereslek most is balgatag.

Popity János.

Uti levelek

a magyar gazdák németországi tanulmányjáról.

München, 1907. június 1.

II.

A magyar gazdák tanulmányuton levő társasága május 31-én a Weiheustefani gazd. akadémiát szemlélték meg.

Weiheustefan Közép-Európa egyik legrégibb, a gazdasági szakoktatást szolgáló intézete s szervezetét illetőleg kiemelendő, hogy a théria mellett a hallgatóknak minden koron bő alkalmat nyújt a gyakorlat megszerzésére, amennyiben nemcsak a théoriára, hanem e mellett a gyakorlatra van a főszű fektetve.

Ezen elvet illetőleg *Vogel*, a gazd. akadémia tanára kijelentette, hogy leghőbb óhaja volna, ha a Berliini »Hochschule« mellé gazdaságot vásárolnának a gazdasági hallgatók gyakorlati ismereteinek bővítésére.

A gazdasági akadémia feloleli a sör és szeszgyártást, állattenyésztést, tehenészetet, mezőgazdaságot s ennek megfelelőleg sör és szeszgyár, szép szimenthali marha tenyésztés tehenésztettel kapcsolatban, szép gazdaság áll a sok laboratórium mellett a gyakorlat céljaira, rendelkezésére.

Ezen a helyen utalnom kell *Eröss* Rezső cikkére, ki a Tiszántulban »Gazdasági szakoktatás«-ról közölt cikkében ugyancsak a gyakorlat mellett foglalt állást olyformán, hogy az eddigi teoretizálás mellett fokozottabb mérvben a gyakorlatra is nagy súly helyeztessék!

Eröss ezen óhaja mellett erős érv mindaz, amit Weiheustefanban láttunk és minden szavában feltétlenül megerősíti.

Weiheustefanból délután visszatérve, többen a városban körülkocsiztunk. A járókelőket és a város szépségeit szemlélve töltöttük el azt az időt, mely az esti követség fogadásig hátra volt.

A fent említett »város szépségeit« azonban csak magára a városra kell érteni! Mert München maga gyönyörű város, de »szép asszonyok« s lányok tekintetében a mi Nagyváradunk is fellette áll, mert biz ebben München igen szegény!

Este, mint már említém az osztrák-magyar követségnek a mi tiszteletünkre adott estélyére voltunk hivatalosak.

Az estélyen a számos előkelőség közt ott volt a pénzügy- és a belügyminiszter; az összes résztvevők száma jóval felül haladta a százat.

A jelenlegi osztrák-magyar követ lászlófalvi Velics Lajos, magas, elegáns megjelenésű, igen kedves ember, a magyar nyelvet folyékonyan beszéli.

Nekünk magyaroknak azzal is kedveskedett, hogy magyar bort: Neszmélyit tétetett az asztalra.

Ugy tizenegy óra felé járt már az idő, midőn a követség estélye véget ért, amidőn mi a társaság fiatalabb tagjai, az estélyen szintén jelenvolt: Jobbágy Miklós magyar szobrász vezetése alatt a müncheni éjjeli csendéletet mentünk »tanulmányozni.«

Első sorban azt tapasztaltuk, hogy éjjeli élet alig van Münchenben! s ez nem is csoda, mert az a jámbor német, ki a sört egész nap nyeli, bizony este szívesen siet pihenni a nagy fáradtság után.

Jobbágygyal az u. n. »Simplicissimus« nevű mulatóba mentünk, mely a müncheni művész és bohém népségének a gyűlhelye.

Bár a helyiség nagy, a »zenét« mégis zongora szolgáltatta; felette érdekes volt az, hogy egyes költők, zeneszerzők közbe-közbe felálltak és saját szerzeményüket előadták.

A jelenlevő burschok is énekelték valami olyan »sörkorcsolyának« való német dalt, a mire mi magyarok vagy huszan ráhuztunk egy pár jó magyar nótára.

A jó magyar nótának az volt a hatása, hogy rövid kölcsönös hocholás és éljenzés után a burschokkal összebarátkoztunk s ittunk egymás egészségére! A csatából mi magyarok kerültünk ki győztesként — a német ott maradt — az asztal alatt!

Földes Béla.

Ez mind olyan frázispolitika volt, amelyet a zsidópénzen hizlalt liberalizmus azért csinált, hogy lényegéből kifolyólag tovább amithassa a nemzetet. Maguk az emancipáció imádói visszatartották magukat a héber társadalomtól és még mindég vannak foglalkozási ágak és hivatalok, ahová Izrael be nem juthat. És helyes volt, hogy a zsidóság felismerte, hogy ki van játszva, és helyeselni lehet, hogy a cionizmus felébresztette faji öntudatukat. Helyes, mondom, de ránk e haza fiára nézve kész veszedelem, mert nyilvánvalóvá lett, hogy a héberékért hozott roppant áldozatok a várt eredményt nem hozták meg, sőt éppen ellenkezőleg az a zsidóság, amely oly liberális magyar volt néhány évtizeddel ezelőtt, ma már haladópartí, demokrata és szociáldemokrata címek alatt nyíltan hadat üzen a saját gentryjét hülye módon feláldozó nemzet keresztény hagyományainak.

Igaza van Gállnak. A zsidó tőke urainak visszaélései lehetnek a legborzasztóbbak, a »fajmagyar« sajtó nem lát meg semmit. A zsidó munkaadó, nagy és középbirtokos nyomorgathatja a munkásait, ahogy akarja, a »faj és vérbeli« liberális sajtó nem leleplez, hanem igenis elleplez minden gonoszsgot. Mikor néhány évvel ezelőtt néhány keresztény újságíró, köztük csekélységem is, a felvidéki ruthén népnek a zsidók által való kifosztását és rendszeres kizsákmányolását szóvá tettük és az agitáció megszülte az Egan-féle népmentő akciót, a liberális sajtó akasztófát és börtönt kiabált, mert nem engedték a közönséget tisztán belátni, hogy nem vallási fanatizmusból működik Egan, hanem nyíltan védelmezi azokat, akik az állam védelme nélkül tönkre kell hogy menjenek.

És ma, mikor a szenzáció és a közvetítő kereskedelem példátlan orcátlansággal üzött visszaélései ellen az egész nemzet harcba szállott, ma, mikor kivétel nélkül mindenki látja, hogy ilt a földbirtokos és gazdaosztály védelmével késlekedni nem szabad, ma mikor a liberalizmus frazeolog politikájának valódi céljai és érdekei többé nem titkolhatók, a héber elemek a sajtójukkal együtt szociáldemokrata vizeken eveznek, hogy a mindenből kiforgatott munkásnép most még Istenét, királyát, és hazáját is megtagadva, ne lásson tisztán, hanem vakon rohanja meg és rombolja le a thalmud örök ellenségét, a keresztény társadalmat.

És ezért Izrael nem hibás. Ha milliószámra befogadtunk egy elemet, amely tőlünk örökre távol áll lélekben, gondolkodásban, érzésben, kulturában, jellemében, — ha ezt az elemet magunkkal teljesen egyenlővé tettük közjogban, úgy mint magánjogban egyaránt, — ha kezükbe adtuk minden fegyvert, hogy a keresztény nemzet ellenálló erejét elsorvasszák, — akkor tűrnünk kell szervezkedésüket, elismernünk uralmukat, és szolgálunk érdekeiket fenn, lent és minden oldalon.

A gentry nem akart tanulni, nem akart az új viszonyokhoz alkalmazkodni

s ime ma ott kilincselnek a héberék palotájában egy kis pártfogásért, egy kis állásért azon középosztály ivadéka, amely ha dolgozik és összetart, ma Középeurópának diktálhatja.

A gentry legnagyobb hüne azonban nem az, hanem a köznépp megvetése. Ahol a közép és kisbirtokos a köznéptől el nem zárkozott, ahol a keresztény iparos, kereskedő, munkás a földes urban védelmezőt, támogatót talált, ott a héber uralom nem tudott felszínre vergődni. De ez nagyon kevés helyen van így. A legtöbb helyen, különösen ahol a köznépp nem volt magyar, a földbirtokos magyar zsenri idegen volt és maradt a néppel szemben, amely ma Mezőfiéket és Bokányiékat követi.

Ámde mindezek dacára nagyon jól teszi a hatalom, nagyon jól cselekszi a kormány, ha nem ül fel a liberális fraeologianak és megvédelmezi a középosztályt, különösen pedig a még birtokban levő gentryt. Ez az osztály, igaz, nagyon sokat veszített, de nem szolgált reá korántsem arra a halálos ítéletre, melyet a demokrata vezérek a fejére szeretnének olvasni. Nemzeti lélek, börtorság és a múlt hagyományainak becsülése meg van a mi gentrykben, sőt talán csakis itt van még meg a hazai multtal való nemzeti politika összefüggés iránt való nemzeti érzék. Az az ébredés, mely ez osztályt okvetlenül a keresztény táborba kell hogy hozza, ma még gyenge ugyan, de azok, akik nálunk nem utópiákat kergetnek, nem üres jelszavak és évszámok után indulnak, nagyon helyesen teszik, ha a gazdaosztályt, a gentryt vonják be az akcióba minél hamarabb.

Mert lehetetlen, hogy éppen a magyar középbirtokos osztály keresztény része volna Isten átkának egyedüli tárgya. Be kell látnia a magyar gentrynek, hogy ellene, pedig hej be megrokkant, még mindig folyik az ádáz harc, mely akár demokrata, akár szocialista, akár haladópartí címet visel lényegében, mivelében mégis csak a héber elemek kizsájtási hadjárata a magyarság ellen. Nem az évszámok körül forog ma a harc, nem a 48. vagy a 67. eszméi lelkesítenek küzdelemre, hanem arról van szó, hogy a haza keresztény elemei adjanak e kenyeret az idegeneknek, vagy a betolakodott idegen asztaláról lehulló morzsálekön tengődjenek egy kifosztott nemzet! Jó lesz tehát buzgóbban szervezni akiket még összegyűjteni lehet.

Gedeon.

Békésmegye új főispánja. Néhány nappal ezelőtt egyes lapok világgá bocsátották azon hírt, hogy *Glacs Antal* Bihar megye főispánja Békésmegye főispánjává neveztetik ki. Ezen kősa hírt annyira nem vettük komolyan, hogy még felemlítését sem tartottuk helyevalónak. Ezen felfogásunkat most igazolva látjuk azon biztos értesülésünk által, hogy *Havár Dánielnek* Békésmegye és Hódmezővásárhely főispánjává való kinevezése már befejezett tény.

A képviselőház munkarendje. A koronázási jubileum miatt a képviselőház csak

szombaton tart szünetet, pénteken pedig folytatón tárgyalni fogja a vasutas javaslatokat. Még a nyári szünet előtt a vasutas javaslatok letárgyalása után sor kerül a kuriai bíraskodás meghosszabításáról szóló törvényjavaslat tárgyalására. Ha a vasutas javaslatok tárgyalása elnyúlnék, az ülések idejét 1 órával meghosszabbítják.

Az Ujság alaposága. Tudja mindeaki, hogy az Ujság eredetileg Tisza István lapjának indult meg s akkor rendületlen kormánypartí volt, most pedig igyekszik a nemzeti kormányt ócsárolni, ha kell, valótlan hírekre is támaszkodva. Tegnap számában is a Margit-sziget megvásárlásából kifolyólag olyan vádakkal illette a kormányt, a melyeket természetesen egy okos ember sem hitt el. Erre vonatkozólag a következő félhivatalos közleményt adták ki:

»Az Ujság tegnap a Margitsziget vételi ügyéből kapcsolatosan pozitív hírként regisztrálja, hogy azokat a telkeket, amiket a vételárba kerekszám csak negyedfél millióba számítottak, a királyi herceg már is eladta nyolc millióért és ebből azt a következtetést vonja le, hogy a vételből kifolyólag a főváros vesztesége már is ötödfél millió, illetékes helyről fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy ebből a híresztelésből egy á va szó sem igaz, a valóság az, hogy még ma sem biztos, melyek lesznek a szóban levő telkek, azok eladásával tehát még foglalkozni sem lehetne, de senkinek eszébe sem jutott, hogy ilyesmivel foglalkozzék, a tiszta valóság illetően konstatálása után a közönség elbirálására bizzuk annak a megítélését, hogy egy magát »komoly«-nak tartó lap ilyen légből kapott koholmányt a pozitív híradás látszatával felfujva bocsájt nyilvánosságra anélkül, hogy ilyen súlyos támadás alapját képező híresztelés pozitívítását illetőleg meggyőződést szerzett volna.«

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 5.

Elnök: Justh Gyula.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök: Előterjesztést tesz a június 8-iki istentiszteletre nézve.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter benyújtja a délvidéki vicinális vasutak törvényjavaslatát.

Következik a

cselédttörvény

részletes tárgyalása.

Darányi Ignác földmivelségi miniszter reflektál a tegnapi felszólalásokra, mire Mérey indítványát visszavonván, a Ház a 62. §-t. módosítás nélkül fogadja el.

Bozóky Árpád: a 64. §-hoz módosítást nyújt be, mely szerint a gazda és cselédközi jogviszonyból folyó pörösködnél perköltség nem lesz.

Darányi földmivelségi miniszter felszólalása után a szakaszt Bozóky módosításával fogadják el.

A 65., 66., 67., 68., 69. és 70. szakaszokat változatlanul fogadja el és ezzel a részletes tárgyalást befejezi a Ház, továbbá elfogadj. a munkásügyi bizottság javaslatát, melyben felszólítják a kormányt a munkásházak építésére kiirandó kölcsönök és segélyek terveinek elkészítésére.

Következik a nemzetközi gazdasági szerződés.

Bernát István előadó: Beterjeszti a nem-

zetközi mezőgazdasági intézet telepítése iránt 1905. évi június 7-én Rómában kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot és azt elfogadásra ajánlja.

A Ház a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadja. (Éljen! Éljen).

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Náday Lajos alelnök megnyitja az ülést.

Következik

a vasuti törvényjavaslat.

Jankovich Marcel előadó: Ime előttünk fekszik Kossuth Ferenc javaslata, (Éljenzés.) mely javaslat az ország fzkozott felvirágoztatását célozza. A javaslat a fegyelem szigorúságát a szabadságok erejével párosítja. Évtizedek kívánságait, tizezrek óhaját tölti be a javaslat, mely számos olyan rendelkezést tartalmaz, melylyel modern intézkedés tekintetében a nyugadi államok sem állják ki a versenyt. Aztán hosszas beszédben gyakori éljenzés közepette méltatja a javaslatot. Attér aztán a sztrájk paragrafusra. A kormány és a bizottság vállvetve minden lehetőséget elkövetet arra, hogy belevigye ebbe a javaslatba az igazságot. A javaslat a sztrájk pontban nem a vasutasokra akar lecsapni, hanem a hazafiatlan elemekre. Majd beszél a passiv resistenciáról, mely olyan mint a lassu sorvadás, melyet határozottan elítél és megvet. A törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja (Zajos éljenzés.)

Hoitsy Pál a pénzügyi bizottság előadója: Reméli, hogy a vasutasok a fizetésrendezéseikre vonatkozó javaslatot örömmel fogják fogadni. A kormány elment addig a legszűlső határig, ameddig teletöltséget államférfiu elmehet.

Kossuth beszéde.

Kossuth Ferenc: Röviden akar nyilatkozni a fizetésrendezésről és kissé hosszabban a szolgálati pragmatikáról. A fizetésrendezésnél az állam elment a vasutasokkal szemben a végső hatáig. Igyekezett megtalálni azt az utat és azon elment a legvégső határig, amelyen alkotmányos miniszter elmehet. Ő úgy értesült, hogy a vasutasok megvannak elégedve a fizetésük rendezésével, csak elvi kijelentést akar tenni. Konstatálja, hogy ez az első szolgálati pragmatika, mely a hivatalnoki kar érdekeit megvédi.

Azok fognak itélkezni és védeni, akik a saját ügyüket nagyon jól ismerik, hogy a jogok mint kötelességek pontosan körül lesznek írva, mindenki megítélheti majd, hogy konveniat-e neki a szolgálat. Mint régi szakember, jól tudja, hogy a vasutnál a fegyelem első fontosságú dolog, de szükséges ehhez, hogy szeretettel legyenek a hivatásuk iránt, hogy érezzék, hogy nagy nemzeti érdeket szolgálnak. Ő maga is ezzel a szeretettel csinálta meg a javaslatot (éljenzés.) A kormány célja, hogy az összes hivatalnoki kar megkapja a szolgálati pragmatikát (zajos éljenzés), de addig, míg ez megtörténhetik, a törvényhozási uton ő maga a kereskedelmi miniszteriumban rendeletileg léptette azt életbe (élénk taps és éljenzés.)

Reflektál a bizottságban felvetett ideákra s konstatálja, hogy a vasutasok érdekét igenis meg kell óvunk, de a vasuti intézményt is. A vasutaknál előállható bonyodalom az államérdekeket sérti. Köztudomásu, hogy igazgatók járják be az országot, kik a vasutasokat a passziv rezisztenciára igazgatják. A kormány tiszteli a szabadságot, de ha elkerülhetetlenül szükséges lesz, meg fogja mutatni, hogy a kezébe fogja venni a gyeplőt, rendet tud és fog csinálni (élénk tetszés.) Ezért kénytelen volt megtartani, hogy a vasutasok oly szövetségekbe lépjenek, amelyeknek célja a rend megbontása. (Tetszés. Helyeslés.) Kénytelenek voltak a sztrájk ellen intézkedéseket tenni. A sztrájkjogot tiszteletben tartjuk ugyan, de azt nem engedhetjük meg, hogy egyesek érdekei miatt a nemzetnek ezrei szenvedjenek. (Élénk tetszés.)

Most delikát kérdésre kell áttérni, a horvát kérdésre. A horvát-magyar barátságna ő egyik nagy tényezője volt és sokat tart a kettőjük közötti jó barátságra. Nem akarja a horvát jogokat még csak érinteni is, de másrészt nem enged semmit a magyar jogokból sem. (Zajos taps, éljenzés.) Azt hiszi, nem csak a magyar országgyűlés, hanem az egész magyar nemzet együtt érez vele. (Élénk tetszés.) A vasutasok nyelve eddig magyar volt Horvátországban, ezután magyar lesz a hivatalos nyelv.

A horvátok követelése a hajánál fogva hurcoltatott elő. Az államvasutasok alkalmazottai nem tartoznak a közös magyar-horvát kormány körébe. Az államvasutak egészen privát intézmény, ezt mindenki tisztán látja.

Polit Mihály: Én nem látom olyan tisztán.

Kossuth Ferenc: Tegye fel a pápaszemet, aztán majd tisztában látja (élénk derűltég.) Az államvasutak bejegyzett cég, teljesen úgy mint bármely más cég, sőt bekövetkezik az is, mint az olasz vasutaknál, hogy eladjuk az államvasutakat. Ami a nyelvkérdést illeti, konstatálja, hogy az államvasutak horvátországi vonalain háromezer horvát és 3600 magyar alkalmazott van. De az utóbbiak közül 1900 horvátul is tud; tehát hétezer közül ötezer beszéli a horvát nyelvet. Az 1868-ik 30-ik t.-c. értelmében üzem szempontjából közönséggel horvátul ériatkezni. Ezt fenntartjuk. De ne akarják a horvátok kibővíteni ezt a törvényt, mert akkor megszűnik a törvény által teremtett viszony állandósága. Mert mikép a horvátok most tágítani akarják, azonképen mások meg szűkíteni akarják. Kéri a horvátokat, hogy ne igyekezzenek felhasználni a mai kormány barátságát ilyen keretek kibővítésére. Ezeket akarta általánosságban elmondani s ezzel ajánlja a javaslat elfogadását. Kossuth beszédjét hosszú és lelkes tapssal és éljenzéssel fogadták. Egész ház Kossuthhoz fordult és melegen gratulált neki.

Szünet után:

Günther Antal igazságügyminiszter betejesztette a uriai bíraskodás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot, melyet a bizottságban ki fognak nyomtatni és szétosztani.

A horvátok obstructiója.

Náday Lajos elnök jelenti ezután, hogy több horvát képviselő jelentkezett szólásra, kik horvátul fognak beszélni.

Ezt a törvény értelmében meg kell engednünk s ezért indítványozzuk, hogy beszédjük hiteles gyorsíró utján lefordíttatván másnap a naplóhoz mellékeltessek, hogy arra bárki reflektálhasson.

Lengyel Zoltán és *Nagy* Ferenc szólaltak az indítvány mellett. Most nagy érdeklődésben vagyis inkább kíváncsiasan állott fel *Supillo* Ferenc és kezdett beszélni halk hangon. A képviselők zajosan kiabáltak feléje:

— Hangosabban! Hangosabban!

Supillo ezután teljes hangját kieresztette, de biz abból senki sem értett egy szót se. Egy gyorsíró jegyezte a beszédet, egy másik gyorsíró az elnök mellett ült és időközönként tolmácsolta amit *Supillo* mondott. De *Supillo* csakhamar leült.

Mesőfi Vilmos: Kiabálni kezdett:

— Mit mondott?! Ez képtelenség! Megkell változtatni a törvényt. Két nyelven nem lehet tanácskozni.

Az elnök azonban figyelmeztette a Házat, hogy a horvátoknak joguk van horvátul beszélni és feltette a kérdést szavazásra. A Ház az elnök indítványát elfogadta. Most azután megkezdődött a vasutasok javaslatáról a horvát obstructió.

Vrbauic Ferenc beszélt hosszan. Egy darabig a horvátok között hallgatta *Batthyányi* Tivadar gróf, de aztán meguntta és ott hagyta. Csak *Josipovich* miniszter hallgatta feszült érdeklődéssel, melyből a magyarok csak annyit értettek: »Magyarszka« »Horvácka«.

Vrbauic két óraker fejezte be beszédét. Közben *Náday* alelnök figyelmeztette, hogy maradjon meg a házszabályok fejtegetésénél. Erre

Supillo Ferenc szólalt föl horvátul befejezett beszédében röviden azt mondta, hogy *Vrbauic* kimutatta, hogy a törvényes állapot szemben áll a jelen helyzettel.

Következtek az interpellációk.

Barta Odön a horvát népiskolák felől interpellált.

Kiadták a miniszterelnöknek.

Az ülés vége 3 óraker.

Biharvármegye a mult hóban.

A szűk iskolák.

Biharvármegyei közigazgatási bizottsága tegnapi tartotta meg június havi ülését, melynek legfontosabb tárgya a főorvos és a kerületi tanfelügyelő jelentése.

Az ülés e két tárgyán kívül a *Csanády*, *Rozvány-féle* ügygel is foglalkozott a bizottság. E három tárgy teljesen kimerítette az ülés fontosabb sorozatát.

Az ülésről adjuk a következőket:

Glac Antal főispán elnöklete alatt jelen voltak, dr. *Miskolc* Ferenc, *Fetser* Antal, *Keszthelyi* Zoltán, *Balázsházy* Iván, *Hranyiczky* Károly, *Tóth* Elemér, *Varró* Domokos, *Balogh* János, *Papp* János, *Vasady* Lajos, *Zigre* Miklós, *Markovits* Antal, dr. *Virágh* Béla, *Puld* Agoston, dr. *Wallner* Odön, dr. *Móricz* Ernő, *Lovassy* Andor.

Az ülés megnyitása után az alispán terjesztette elő jelentését, melyek tudomásul vétele után dr. *Móricz* Ernő felolvasta az iskolákról tett jelentését, melyet mi annak idején ismertettünk.

A főorvos jelentésével teljesen egybehangzó a kerületi tanfelügyelő jelentése, mely szerint az egyes hitfelekezetek által fenntartott iskolák tul vannak zsufolva, mely részben a tantermek szűk voltának tulajdonítható, más részben pedig annak, hogy az egyes iskolákba tulságos sokan iratkoznak be, holott más iskola is van. A tanfelügyelő a főorvossal egyetemben indítványozták, hogy keresse meg a közigazgatási bizottság az iskolák fenntartóit, hogy a tulszofaltság megszüntetéséről a nyár folyamán, de legkésőbb 1908. év március 1-ig az iskolák megfelelő fejlesztése utján gondoskodjanak.

A közigazgatási bizottság a javaslatot nem fogadta el, hanem kimondotta, hogy fel ir a

kultuszminiszterhez a bajok orvoslása végett. A tanfelügyelő jelentésében bejelenti, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter az esztári óvoda részére 600 korona államsegélyt, Boros József fugyi és Muresán Traján kardói görög katolikus tanítók részére pedig a magyar nyelv sikeres tanítása miatt 100—100 koronát adott jutalomként.

A Csanády—Rozvány-ügy.

Balogh János főjegyző a letárgyalt ügyek után előterjesztette a Csanády—Rozvány ügyet. Dr. Rozvány Jenő és Gál Gergely egy vasárnapi napon meg nem engedett népgyűlésen a szocializmust magyarázták. A főszolgabíró a meg nem engedett népgyűlés megtartása miatt Rozványt és társát elítélte 10 napi fogházra és 100 korona pénzbüntetésre. A főszolgabíró határozatát az alispán megváltoztatta s a fogház büntetést megsemmisítette s csak a pénzbüntetést hagyta jóvá. A belügyminiszter azonban az alispán ítéletét megsemmisítette s a főszolgabíró ítéletét hagyta jóvá.

Csanády a miniszter ítéletének megérkezése után jóhiszeműleg felhívta az érdekelteket a büntetés kitöltésére. Emiatt Rozvány panaszt tett az alispánnál, oly indokolással, hogy a végrehajtás foganatosítása csakis 15 nap letelte után lett volna végrehajtható. E panaszában Rozvány—Csanády ellen a fegyelmi vizsgálat megindítását és ügyének újra felvételét is kérte.

A közigazgatási bizottság a kérelmet csak részben teljesítette, ugyanis az ügy újra felvételét kimondta, a főszolgabíró ellen azonban a fegyelmi eljárás megindítását nem rendelte el, mert Csanády tévedése jóhiszemű volt, ezt pedig a törvény tekintetbe veszi.

Megemlítésre méltó, hogy a pénzügyigazgató jelentésében az adóügyekről kedvezőtlenül nyilatkozott, mert 4437407 korona adóhátralék van kint. Legsorgalmasabban fizetik a fogyasztási adót, melyre 205000 korona folyt be a múlt hóban.

Az ülés déli fél 12 órakor véget ért.

A vasadi népgyűlés.

Betörőtolvaj, mint agitátor.

A népbolondítók seregére jellemző eset történt vasárnap délután az érmihályfalvai járásban lévő Vasad községében.

Az elbizakodott szociáldemokrata párt rossz szemmel nézte azt, hogy az érmihályfalvai járásban van még egy kis terület, melyen ez ideig nem tudták elhínteni a konkolyt, hogy ott még józan gondolkozású emberek vannak, kiket nem környékezett meg a légvárakat ígérők serege.

Tolnay Károly szociálista agitátor végre is rá tudta bírni a népet, hogy egy napra népgyűlésre jöjjen össze. Tolnay bejelentette a népgyűlést az érmihályfalvai főszolgabírónak, aki megadta az engedélyt.

A népgyűlés vasárnap délutánra volt összehívva. A gyűlésen megjelent a pesti szocialista vezetőség az öntelt mámorban uszva s biztos tudatában annak, hogy eszméik tábora ismét szaporodott.

A közbiztonág megvédése érdekében a piskolti csendőrőrsvezető volt kirendelve hat emberrel.

A hatóság részéről Dobozy Kálmán főszolgabíró volt jelen a népgyűlésen, mely délután 3 órakor meg is kezdődött.

A szónok közül elsőnek lépett a nép elé Tolnay az a reménnyel és tudattal, hogy ez a nép őt beszédje után fölmagasztalja s mint bálvány előtt fog előtte hajlongani. Míg Tolnay beszélt a többi agitátor nagy apparátussal készült az elmondandó beszédre.

Tolnay Mikor kiemelkedett a szónokok közül s szólásra nyitotta száját, pár perc múlva megjelent mögötte a csendőrőrsvezető, aki vállára tette a kezét s rideg hangon szólott.

— A törvény nevében letartóztatom, s felhívom, hogy kövessen!

Természetesen a szó torkán akadt Tolnaynak, mert mindenre el volt készülve csak arra nem, hogy ő benne egy ügyes csendőrőrsvezető felismeri az országszerető körözött betörőt és tolvajt.

A csendőrőrsvezetőnek ugyanis gyanus volt a szónokló Tolnay s nagyon ismerősnek tetszett előtte annak arca. Rövid gondolkodás után végre is rájött, hogy a dicső szónokot a körözöttek arcképcsarnokából ismeri. E felfedezés után megtette a letartóztatást.

A csendőrőrmester cselekedete óriási pánikot idézett elő, mert a csendőrökön kívül senkisé tudta, hogy Tolnayt miért tartóztatják le. A nép fenyegető magatartása azonban egyszerre elmúlt, s mikor megtudták, hogy Tolnay ki és micsoda, óriási kacagásban törtek ki s a szuronyok közé lépő szónokot így kísérték ki a községből, melynek békéje azonnal helyreállott.

A letartóztatott nemzetközi szociáldemokrata vezér jelenleg az érmihályfalvai járásbíró-ságnál várja az igazi igazságok szavát, melyet már teljesen elleledtnek hitt.

Jellemző és érdekes a szociálista vezérek magatartása Tolnayval szemben.

A letartóztatás után közvetlen a járás egyik tekintélyes tisztviselője megkérdezte tőlük:

— Ilyen emberek a maguk vezérei?

A kérdés igen kinosan érintette a vezéreket, s érthetően igyekeztek mentegetni a táborot.

— Sohse láttuk, sohse ismertük.

Ezek után aligha próbálnak szerencsét a demokraták Váradon.

UJDONSÁGOK.

* **A megye és a koronázási évforduló.** A király koronázásának évfordulóját az idén szokatlan nagy fényvel fogják megünnepelni. A vármegye tisztikarának ki lett adva, hogy szombaton fél 9 órakor teljes számban jelenjenek meg a megyeháza kistermében, honnan a főjegyző vezetése alatt a székesegyházba fognak menni. A vármegye tisztikara még sohse jelent meg egyszerre a székesegyházban, ép azért érdemes a megemlítésre, föltéve, ha nem lesz úgy, mint az Urnapján volt, hogy felhívást közöltek, miszerint jelenjenek meg az ünnepélyen s ugyanekkor azt is biadták, hogy a hivatalos órákat 8—11 ig meg kell tartani mindenkinek.

* **A főszolgabírák és a drágaság.** Hogy mily nagy drágaság uralkodik jelenleg misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a jól dotált főszolgabírák kérelemmel járultak a megye törvényhatóságához, miszerint részükre személyenként 600 korona drágasági pótlékot szavazzanak meg. Ez a kérelem eléggé jellemzi a mai viszonyokat annyival is inkább, mert a vidéken sokkal könnyebb a megélhetés, mint

városban. Ugyancsak a főszolgabírók kérelmével egyidejűleg érkezett be az összes hivatalnokok kérelme, melyben szintén drágasági pótlékot kérnek. A kérelmekben az e hóban tartandó közgyűlés fog dönteni.

* **Kolozsvári emlékűnnep.** A nagyváradai premontrei főgimnázium f. hó 8-án szombaton, I. Ferenc József dicsőséges uralkodó királyunk koronázásának 40 éves jubileuma alkalmából ünnepélyt rendez. Reggel 9 órakor ünnepélyes hálaadó istentisztelet a prem. rend templomában, tartja Novotny S. Alfonz, főgimn. igazgató. Utánna közvetlenül az intézet dísztermében ünnepély, melynek tárgysorozata a következő: 1. Hymnus, énekliz az ifjuság. 2. Alkalmi beszéd, tartja Szilágyi Dózsa főgimn. tanár. 3. Szózat, énekliz az ifjuság. Az érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság.

* **A jogügyi bizottság ülése.** A jogügyi bizottság tegnap szerdán délután ülést tartott, amelyen az elnökön és előadón kívül alig két tag volt jelen. Ez alkalommal a vámosok és a villamos telep személyzetének a nyugdíjasok közé sorozását tárgyalták.

* **A villamos vasut közlekedése a Rhédey-kertbe.** Az elmúlt tél kezdetén a nagyváradai villamos vasut igazgatósága kérte a várost, hogy a Szent László-tér—Rhédey-kerti vonalon a tél folyamán csak a honvéhadapród iskoláig közlekedhessenek a villamos kocsik, mivel a Rhédey-kerti végpontig semmi forgalom nincs s az üzem fenntartását ezen vonalrészén a közönség érdeke nem kívánja. A városi tanács hajlandó is volt a kérelem teljesítésére, azonban a város törvényhatósága az egész vonalon kívánta az üzem fenntartását a téli időszak alatt is. Az ügy a belügyminiszter elé került, ahonnan most érkezett le a döntés. A miniszter a törvényhatóság határozatát feloldotta s a területhasználati szerződésre hivatkozva, kimondotta, hogy az üzem fenntartása, vagy valamely vonalrészén leendő fenntartása tekintetében a városi tanács illetékes határozni.

* **A közig. bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, esütörtökön délután 3 órakor tartja a havi közgyűlését.

* **Árpád apánk . . .** Tegnapelőtti vezércikkünkre jellemző visszhang támadt. A nagyváradai szabadelvűek közlönye megszólal és nagy mérgesen védi azt a nagyváradai zsidókereskedőt, aki a telekkel spekulált. Egyben büszkén cáfol, kijelentvén, hogy azt a telket ezelőtt egy évvel vette egy óbudai keresztény egy nagykikindai zsidótól. — Ez mind szép. Azonban mi nem az egy év előtti telekvásárról irtunk, hanem a mostaniról. A *Budapesti Hírlap* vasárnapi (jun. 2.) számában, a 3. oldal első hasábján a 47-ik sorban következőket írja: *»Egy életmes nagyváradai polgár egy nappal a javaslatok előterjesztése előtt potom áron megvásárolta Ó-Budán azt a területet, melyen az Arpád-emlékek épülni fognak.«* Ezen háborodott fel minden magyar ember, kérjük szeretettel, nem az egy év előtti vásárlásokon. Mi különben nem tudtunk tegnapig az illető életmes polgár kilétéről, vallásáról, foglalkozásáról semmit, cikkünket is ily értelemben irtuk s ha az illető spekuláns keresztény magyar ember lett volna, annál inkább elítélendőnek tartanók az esetet. Laptársunk szives felvilágosítása után megnyugvással vesszük tudomásul, hogy az illető valószínűleg egy nagyváradai rendezetlen felekezeti viszonyok közt lévő kereskedő. Nevére senki sem kíváncsi, csak a bokorból kiugrott

felvilágosítást nyugtázzuk köszönettel s jegyzünk kitűnő tisztelettel.

* **Iskolák építése.** Az utóbbi 15 év alatt rohamosan fejlődött Nagyváradon a népoktatásügyi intézmény; csak ujiskolákra és kisdé-
vóokra százezreket költött a város. Ennek dacára még most is sok a kívánni való. Ez évben ismét elayel egy rengeteg összeget az iskola-
építés. A legutóbbi városi közgyűlésen vette meg a város iskola céljaira a Vitéz-utcán levő Panker-féle házat és telket. A mérnöki hivatal mér elkészítette az itt építendő iskola tervét és költségvetését. Az új iskola építése 105,000 koronával van előirányozva. A tervek a köz-
igazgatási bizottság mai ülésében kerülnek tárgyalás alá.

* **Nem építünk nyári szinkört.** A szinügyi bizottság a multkor tanácskozott a nyári szinkör építése ügyében. Akkor még csak 85000 korona, majd 105,000 koronára volt tervezve a favázba téglából építendő szinkör. Már akkor az a vélemény alakult ki, hogy a színház létesítésével a város óriási áldozatot hozott s újabb terheket nem vállalhat a szinkör építése révén. A nyári szinkör csak az esetben létesíthető, ha annak építési költségeit annuitásos kölcsön útján a miniszterium által kilátásba helyezett évi államsegélyből és a szin-
igazgató évi hozzájárulásából teljesen fedezhetik. Az akkor előterjesztett költségvetésből valószínűnek látszott a kérdés illetően megoldása. Most azonban változtak a kilátások, még pedig kedvezőtlenül. A városi főmérnök ugyanis tegnap betérjesztette a szinkör tervezetét és költségvetését. E szerint már nem 105,000 korona, hanem 145,000 koronába kerülne a szinkör. Ez összegnek 50 évi törlesztés mellett az évi annuitása, továbbá a világítás (2000 kor.), tűzbiztosítás (1800 kor.), és fenntartás (928 kor.), összesen 12000 koronát igényelne évenként, amelyből az igazgatóra esnek a világításért évenként 2000 korona. A 10.000 korona évi kiadást a városnak kellene államsegélyből és a város pénztárából előteremteni. A városi tanács is foglalkozott a betérjesztett terv és költségvetés alapján a szinkör kérdésével s bár érdemleges határozatot nem hozott, már itt kialakult az az általános vélemény, hogy a szinkört nem építik fel, mert a költségekre nincs fedezet. A miniszter ugyanis a legjobb esetben sem ad évi 5000 koronánál nagyobb államsegélyt.

* **A vasárnapi munkaszünet a fürdőkbe.** A vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter a következő rendeletet intézte a nagyvárad kereskedelmi és iparkamarához: Hivat li elődömnök 1904. évi június hó 30-án 44304. sz. a. keit rendeletét, melynek értelmében az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII t.-cikk alapján 1903. évi június hó 13-án 28559. sz. a kibocsátott rendelet II. A) 3. pontjához annak j.) alpontja gyanánt a következő rendelkezés fűzetett: j.) fürdőhelyeken, az ipari és kereskedelmi üzletekben az elárulás és házhozszállítás, amennyiben e célra az idézett 28559 | 903. számú rendelet hosszabb időt nem állapít meg, vasárnapokon és szent István napján a fürdő idején tartama alatt déli 12 óráig végezhető, ezennel hatályon kívül helyezem. E rendelkezésem következtében a fürdőhelyeken az ipari és kereskedelmi árusítás és házhoz szállítás tekintetében az egyébként érvényes szabályok irányadók. E rendeletem kihirdetése napján azonnal életbe lép. Budapest, 1907. május hó 24-én. *Kossuth* Ferenc.

* **Akiket kiutasítottak.** A napokban említettük, hogy a nagyvárad rendőrkapitányi hivatal milyen komikus módon mozgósította

egész szervezetét, hogy a rendőrség fejének: a főkapitánynak kellemetlenkedő »Nagyvárad Esti Ujság« elárusítását meggátolja. Mivel a lapot előállító nyomda zár alá került, azóta a lap nem jelent meg. Ezt jó alkalomnak vette a rendőrkapitány s a lap szerkesztőjét és munkatársát: Károlyi Gyulát és Ferenczy Józsefet egyszersmindenkorról kiutasította a városból, azon indokolással, hogy állandó lakás- és keresetnélküliek s a társadalmi békét és közbiztonságot veszélyeztetik. Ezen Prepov-féle eljárás ellen a két egyén felebbezést adott be a városi tanácshoz, amelyben igazolták, hogy állandó lakhelylyel bírnak. De ezenkívül a belügyminiszter is tudomást szerzett a kapitányi hivatal törvénnyel és rendeletekkel homlokegyenest ellenkező hallatlan eljárásáról, mert tegnap reggel a következő távirat érkezett *Rimler* Károly polgármesterhez:

Károlyi Gyula és Ferenczy József szerkesztők kiutasításáról hozzám azonnal jelentést tegyen.

Belügyminiszter.

A felebbezés tegnap került a tanács elé ebben a rendőrséget s annak jogérzetét jellemző ügyben. A városi tanácsban a főkapitányon kívül csak az adóügyi tanácsos helyeselték a kiutasítást, a tanács többi tagjai azt minden törvényes alap nélkülinek találták s a telletbezésnek heiyt adva, a kiutasításra vonatkozó rendőrkapitányi végzést hatályon kívül helyezték s megsemmisítették. — Bennünket közelebbről nem érdekel az egész ügy, de gondolkodóba kell esni minden igazságérzettel bíró embernek, ha ilyen erőszakoskodásokat, törvényteleniséget lát éppen annál a hivatalnál, amelynek kötelessége egyforma védelemben részesíteni mindenkit a törvény keretében. Különben a város ezen határozata véget vet ennek az ügynek, amelynek kapcsán erős és maró gunynyal megirt közlemények jelentek meg a fővárosi lapokban.

* **Uj divatáruház megnyitása.** *Leitner* Márton Zöldfa utcai nagyszabású, ujonnan épített *divatáruházának* megnyitó ünnepe ma este 5-6 óra között lesz előreláthatóan nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében. A megnyitóra kereskedelmi életünk és társadalmunk kitűnőségei külön meghívót is kaptak, de azért mindazokat, akik meghívót nem kaptak és arra igényt tartanak, valamint az egész nagyközönséget szívesen látott vendégül fogadják.

TANÜGY.

Vizsgálatok a főgimnáziumban.

A) Magánvizsgálatok.

Június 11. Magántanulók írásbeli vizsgálat.

Június 12. Magántanulók szóbeli vizsgálat.

B) Rendes vizsgálatok.

Június 6. Csütörtök. 12—1. VII. o. egész-
ségtan.

Június 7. Péntek. Délután 3—4 francia, gyorsírás, műének. 4—5 tornavizsga.

Június 10. Hétfőn. Dél előtt hittanvizsga (alsó osztályok).

Június 13. Csütörtök. III. B) o. földrajz, számtan, geometria. IV. o. német, történelem. VI. o. magyar, latin. VII. o. Magyar, görög, történelem.

Június 14. Péntek. I. A) o. Magyar, latin. I. B) o. Magyar, latin. II. A) o. Földrajz, természetrajz. III. A) o. Földrajz, számtan, geometria. V. o. Magyar, latin, görög.

Június 15. Szombat. II. B) o. Magyar, latin. III. B) o. Magyar, történelem. IV. o. Természetrajz, számtan, geometria.

Június 17. Hétfő. I. B) o. Számtan, geometria. VI. o. Német, görög, történelem.

Június 19. Szerda. I. A) o. Földrajz, természetrajz. II. A) o. Számtan, geometria.

Június 20. Csütörtök. III. A) o. Magyar, latin. V. o. Természetrajz, mennyiségtan. VII. o. Német, latin, görög-pótló.

Június 21. Péntek. II. A) o. magyar, latin. III. B) o. Német, latin.

Június 22. Szombat. I. A) oszt. számtan, geometria. I. B) oszt. földrajz, természetrajz. III. A) osztály német, történelem. VII. oszt. mennyiségtan, természettan.

Június 24. Hétfő. II. A) oszt. szántan geometria. IV. o. magyar, latin. V. o. német görög-pótló, történelem. VI. oszt. Görög-pótló, természetrajz, mennyiségtan.

Június 29. 9 órakor Te Deum.

A t. szerkesztőséget, a szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja

Az igazgató.

IRODALOM.

Katholikus Hitterjesztés Lapjai. A

jelesben szerkesztett folyóirat legutóbbi száma a következő érdekes tartalommal jelent meg:

Tartalomjegyzék: Kinai képek. — Japán legújabb prófétái. — Főpásztori látogatás Afrika szívében. — Hírek a missziókból: Az olvasós nővérek levele Jeruzsálemből; A Cyklon rombolása Ceylon szigetén.

Képek: Kína: Hong-kong látképe kikötőjével; Kína: kínai seiyemmunkás; Ubangi: benszült keresztény növendékek hithirdetőjükkel; Ubangi: benszült lakos tejdísz; Kína: Kanton csatornája és erdője; Kína: építkező benszült munkások; Kína: Kanton székes-egyháza.

TÁVIRATOK.

Kossuth öccse Budapesten.

Budapest, június 5. Kossuth Lajos Tódor, a kereskedelemügyi miniszter öccse a napokban Budapestre érkezik bátyja látogatására. Kossuth Lajos Tódort meghívták a dobsinai Kossuth-szobor leleplezésére, a ki azt elfogadta és jelen lesz a szoborleleplezésen is. Ha egészsége engedi, Kossuth Ferenc elkiséri öccsét a szoborleleplezésre.

A horvát bán beteg.

Budapest, június 5. Zágrábból jelentük, hogy e hó 3-án Pejacsevich horvát bán hirtelen rosszul lett s azóta orvosi rendeletre szobájában kell maradnia. A bán így valószínűleg nem fog részt vehetni a koronázási jubileumi ünnepségen.

MULATSÁG.

A főreáliskola juniálisa elhalasztva

A juniálisokra rossz idő jár. Elmossa az eső. Pedig, ez az eső áldott minden másra. A nagyvárad főreáliskola ifjuságának június 6-ra tervezett juniálisát is megakadályozta. A juniálist rendező ifjuság ezuton értesíti meghívott vendégeit, hogy a Szent László (Püspök) fürdőben rendezendő juniálisa jövő hét keddjén, június 11-én lesz megtartva. Délután 5 órakor érdekes hangverseny nyitja meg a szórakoztató kirándulást, este 8 órakor pedig táncra perdül

az arany ifjúság. A meghívott vendégek hazatéréséről éjtél után 2 órai különvonattal gondoskodott a rendezőség.

Népünnepély a Rhédey-kertben. A Biharmegyei és Nagyváradai Nőegylet vasárnap a Rhédey-kert lombos fái alatt zsinongó életet, hangos kacajt fog varázsolni. Megelevenednek az utak s a fel-alá hullámzó közönség a felállított sátrakban szép asszonyoktól vásárolhat annyi képes levelező lapot és tormás virsli, sört és cukrászsüteményt, hideg ételt, fagyaltot és rózsákat, hogy egy hétig elég lesz.

Lesz szerencsehalászat, póznamászás, kör-tánc, panoráma, csacsi (négylábú) és ponnikorzó és egyéb élvezet, kinek miben telik kedve s mihez van hajlandósága. Katona- és cigányzene adja meg az egésznek a hangulatát, úgy hogy utána feltétlenül táncnak kell következnie. A mi nem is lesz másképpen.

A népünnepély d. u. 3 órakor, a zártkörű táncestély a lövöldében este 8 órakor kezdődik. Beléptidij az elzát köröndre felnőtteknek 50 fillér, gyermekeknek 20 fillér. A tiszta jövedelem a Lujza-Othton javára fordítatik s ezért felülfizetéseket köszönettel fogadnak.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése. A nagyváradai kath. kör. körválasztmányja tegnap délután ülést tartott *Dus László* világi alelnök vezetésével, ameyen jelen voltak: Grócz Béla, dr. Karácsonyi János kanonok, dr. Vucskics Gyula, dr. Hoványi Gyula, Novotny S. Alfonz, Tóth Márton, Csatóry József, Láng József, Csobánczy Lajos, Böszörményi Géza, Balázsovics Rezső, Pékánovits Imre, Géczy Lajos, Bodnár János, Jelinek Ferencz és dr. Imrik Gusztáv. Tudomásul vették az új könyvtárnak *Bodnár János* jelentését, a könyvtár állapotáról. Elhatározta a kör választmányja, hogy *Szent László* király napját ez évben is megünnepeli a szokásos módon. Délelőtti ünnepélyes szent mise lesz, amelyen a kör tagjai tiszteletileg vesznek részt, utána matiné lesz, amelyen az ének és szavalatok lesznek dr. *Karácsonyi János* kanonok tartja az ünnepi előadást. Délután a *Szent László* fürdőben junialis lesz.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. Zs. A tárca témája olyan, hogy lapunkban helyet nem foglalhat. A kézirat rendelkezésére áll.

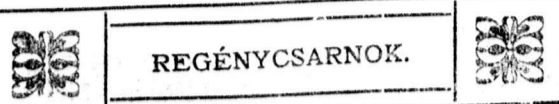
S. K. Bár a főkapitány hivatalos közeg és ebbeli eljárása a nyilvánosság elé tartozik, de hogy egyeseket miként fogad, még sem való a közönség elé. Tessék panaszával az illetékes fórumhoz fordulni.

NYILTTÉR.

Dr. Berkovits René

orvos rendelését *belső- és idegbeteg*ek részére megkezdette.

Lakik Pável-utca 7, rendel délután 3-4.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

50.

— Oly korán, Borbála — mily meglepetés, — fogadta őt Natália, igyekeztén, nehogy észrevegyék rajta, mily rosszkor jön neki e percben nővére látogatása. Hisz ez igen kedves. Be kell hogy mutassam férjemet.

— Hisz már ösmerjük egymást, azaz remélem, hogy Boris Nikolajevitsch még emlékszik reám — egyszer Olinéknál találkoztunk, Pétervárt. Mindenesetre nagyon örvendek megújithatni az ismeretséget, — folytató Jeljaginné, mosó keztyübe bujtatott, kövér, kicsi kezét a művész felé nyújtva. Hangja mély és rekedt, arca, amint Lensky most könnyen észrevette, testve volt.

— Hogy vagy, Nikolinka? — fordult most Koljához, barátságosan megsimogatva a fejét. — Mért nem üdvözölsz? Vagy ép úgy kegyvesztett vagyok én is, mint szegény Annám? Biztosítlak, hogy nem tehetek róla, ha ostobaságokat fecseg. Képzeld csak, Boris Nikolajevitsch, tegnap elpáholta Anna leányomat, mert azt merte állítani, hogy egy herceg több egy genienél. Még a császár sem több, felelte neki. A genie mindjárt az Uristen után következik és mert Anna ezt nem akarta helybenhagyni, elpáholta, még pedig derekasan.

Jeljaginné nevet, Lensky is nevet, habár kelletlenül, míg feddőleg inti kis fiát, ki ez alatt zavartan huzódott meg anyja szoknyája mögött:

— Fiu soha se üssön leányt, az nem illik és nem lovagias.

— De hát miért mond olyan ostobaságokat, mentegetődik a kis Nikolaj homlokát ráncba szedve, — azt nem tűrhetem — aztán, — hisz ennyivel nagyobb nálamnál — és kézzel arasznyit mutat a feje felett.

— Meg is karmolta, az bizonyos, nem hagyta magát, — folytatja vallomását Barbara Alexandrowna, helyet foglalva és napernyőjét becsukva. — De, hogy érdekesebb tárgyra térjünk, — mi gondolatban amerikai diadalutjának minden egyes állomására elkísértük, Boris Nikolajevitsch. A hírlapok vezértonala mellett, könnyű volt. Remélem, most sokat fogjuk önt látni. Natascha bizonyíthatja önnek, mily szivesen látjuk a művészeket és — hm — és ha pláne rokonról van szó — a propos nem ebédelhetnétek ma este nálunk?! Egészen magunk közt leszünk, csak Lis, Zrinyi hercegnő, az excentrikus magyarnő, Lövenskjold Marinja, régi jó ismerőse, — csak emlékszik még reá — néhány diplomata stb. . . , és úgy unatkozunk, amint csak nagyvilági emberek unatkozhatnak, ha tíz nap óta egy fődél alatt laknak együtt. Natália elmondhatja mennyire unatkozunk! Képzeheti — mind egy kateriaába tartozó emberek, kik könyv nélkül tudják egymást! És ostoba az egész dolog, ha ha ha! Kétségbeesésünkben tegnap versenytutást rendeztünk a salonban. Arthur de Blincourt egy akadály-ugrás alatt kifecamította a lábát és ma a chaiselongue-on fekszik és ápolatja magát. Istenem, hisz már mindnyájan valami új elemre vágyunk — úgy várják, mint a Messiást — Boris Nikolajevitsch! Nemde eljönnek? Nyolckor eszünk!

Mig a fiatal asszony önelégülten tovább hadart, Lensky úgy érzé, mint mikor valaki késsel tányéron karcogtat.

Vajjon miért forgatja úgy el a szemeit beszéd közben? nem válnak szebbekké, ha többet látnia sárgás-fehérjükből, — gondolá magában, de hangosan csak azt felelte:

— S valóban azt hiszi, jobban tudnám mulattatni, mint egy »salonverseny«?

— Hahaha! — nevetett Jeljaginné, — milyen kitűnő szó! Elmondom Lövenskjold Marinjának, úgy is rajong magáért nemde eljön?

— Nem, nem jövök, viszonzá Boris élesen; nem érzem magamat a feladat magaslatán, egy tucat unatkozó világit mulattatni.

— A mint tetszik, — felelé Jeljaginné vállat vonva, — igyekezzél őt estig jobb ideákra ériteni, Natália és üzend meg az eredményt. Mennem kell, társaslovgást határoztunk reggelre. Adieu! — Adjál szépen pacsit, Kolja és gyere át villásreggelire Anna nagyon fog örülni, te pedig epret kapsz tejszinnel. Adieu!

Azzal távozott.

Lensky egy darabig setéten bámult maga elé, aztán öklével az asztalra ütve, hogy a poharak összeesendültek, felkiáltott:

— Hát ezt a libát miféle szél hordta ide olyan váratlanul?

— A parkbeli kastélyban lakik, — felelé Natália, — itt nyaral.

— Ugy! — dörmögött Lensky. — No ha én azt tudtam volna, jutott volna eszembe ide jönni lakni.

— De hisz megirtam nekéd.

— Szót se.

— Hogyne nemcsak egy levelemben. Bizonyosan nem volt időd azokat elolvasni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A kolumbácsi légy pusztulása.

Megemlékeztünk arról, hogy a vaskóhi járásban veszedelmes rovar lépett fel, mely pusztulással fenyegette a járás jószág állományán kívül a lakosságot is. A légy megjelenése érthető rémületet és meglepetést szült, mert ezen a vidéken még sosem járt ez a veszedelmes rovar. A főszolgabíró elrendelte, hogy minden jószágtulajdonos köteles az állatot az istállóban tartani mindaddig, míg újabb intézkedést nem tesz. Mint újabb értesülünk a főszolgabíró e zár alól felmentette az állatokat, mert a légy teljesen elpusztult a beállott nagy légváltozás következtében. Ugyanis az utóbbi pár nap alatt 8°-ra süllyedt a 26—28°-ról a hőmérő, mely a kolumbácsi légynek vesztét jelentette. Jelenleg teljesen mentes a vidék a veszedelmes rovaroktól.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, június 5.

Buza április	— — —	13.15	—	13.35
Rozs április	— — —	13.50	—	13.30
Tengeri május 1907	— — —	10.80	—	11.05
Repcze aug.-ra	— — —	27.80	—	28.24
Zab apr.-ra	— — —	15.20	—	16.10

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 június 5-én.		
Magyar aranyjárdék 4%	— — —	11.21
Magyar koronajárdék 4%	— — —	99.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	83.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekjegy-kölesön	— — —	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	150.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	99.50
Osztrák járdék papirban	— — —	100.—
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	17.65
Városi villamosvasut	— — —	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	68.50
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	683.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	19.08
Német birodalmi márka	— — —	117.58
London vista	— — —	24.17
Páris vista a	— — —	95.47
20 márkás arany	— — —	37.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány. ♣

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetései felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köréből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A **TECHNIKA VIVMÁNYAI** című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihatásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A termék megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Hennyey Vilmos.
- A tény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhot Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonia: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyötem
- IV. A Föld
- V. Az Élek Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

LEITNER

MÁRTON

divatháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca 5. sz.

ujonnan épült
saját házában

ma

csütörtökön június
6-án nyílik meg.

Ünnepélyes megnyitás

5-6 óra között
meghívott vendégek
jelenlétében.

Este 7-0-ig a n. é. közönség
megtekintheti az összes
helyiségeket.

Vásárlási kényszer nélkül.

Villand Testvérek

nagy cirkusza a nagypiac-téren.

Ma csütörtökön, f. hó
6-án nagy családi

diszeloadás

teljesen új műsorral.

Kezdeté este 8 órakor.

Vasárnap és ünnepnap 2 nagy előadás,
d. u. 4 és este 8 órakor.

A délutáni előadáson 10 éven aluli gyermekek az ülőhelyeken félhelyárat fizetnek.

Helyárak: Páholyülés 4 kor., zártszék 3 kor., kőrszék 2 kor., I. hely 1 kor. 60 fill., II. hely 1 kor. 20 fill., karzat 60 fill.

Jegyek előre válthatók: Kiss Dávid és Tsa dohánytözsdejében és d. e. 10-12-ig, d. u. 3-tól a cirkusz pénztáránál.

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

24

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő **CSORDÁS TESTVÉREK fűszer és csemege üzletét** átvettük, azt korszerűen, a legjobb új árukkal berendezve

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

törvényesen bejegyzett cégünk alatt tovább vezetjük, raktáron tartunk

== NAPONTA FRISS TEA-VAJAT ==

Az általános fűszer, anyagáru és déli gyümölcsökön kívül, még mindennemű csemege-árukat, sajtok, hidegfelvágottak, különféle conservákat, asztali- és csemege borok-pezsögök, likőrök, angol rum, kül- és belföldi cognak, friss töltésű ásványvizeket.

Vetemény magvakat, mindennemű gazdasági cikkeket.

A n. érdemű közönség szives támogatását kréjük, biztosítva t. vevőinket, szolid árak mellett, becsületes és figyelmes kiszolgálásról. 40 **Telefon 249.**

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők.

Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletesség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61 1-0

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

úfiasztalos-, kárpitos- és diszitő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerinti. Vas, réz és hajlított fa-butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olosó árak.

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.